

КЛАСИФІКАЦІЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Актуальною задачею управління підприємством являється виявлення критичних проблем і пошук їх оптимального вирішення в умовах обмеженості виробничих ресурсів. Особливе місце на підприємстві відведено управлінню грошовими потоками, від наявності і руху яких залежить вибір одного із альтернативних варіантів стратегічного розвитку, а також прийняття управлінських рішень, направлених на збільшення потенційних можливостей підприємства. Однак, стратегія і тактика управління грошовими потоками визначається необхідністю досягнення двох взаємовиключаючих станів підприємства: забезпечення поточної платоспроможності (ліквідності); раціональне інвестування тимчасово вільних грошових коштів.

В цілях цілеспрямованого управління грошовими потоками, яке б забезпечувало підвищення ефективності їх використання на підприємстві, вони вимагають певної класифікації.

Необхідно відмітити, що велика кількість класифікаційних ознак в однаковій мірі свідчить про нерозв'язання проблеми, як і їх недостатня кількість. В цих випадках ускладнюється процес пізнання і ідентифікації явища, а значить, виникає непорозуміння зі сторони користувачів бухгалтерської інформації, зокрема контролерів, і осіб, які приймають участь в процесі її підготовки і обробки інформації.

На кожному конкретному підприємстві управлінський персонал обирає певні ознаки класифікації грошових потоків, які підходять саме для підприємства цієї галузі діяльності та форми організації. Дані класифікації використовують для формування внутрішньої звітності підприємства, відслідковування основних напрямів надходження та вибуття грошових коштів.

На наш погляд, деякі види групування грошових потоків можливо лише з позицій менеджменту. Наприклад, за ознакою законності здійснення, поділяти на легальні грошові потоки, тобто ті що відповідають даному законодавству, і тіньові грошові потоки, які здійснюються з порушенням діючих в країні правових норм і пов'язані з ухиленням від податків, не є доцільним, оскільки включення даної ознаки в облікову класифікацію грошових потоків суперечить природі бухгалтерського обліку, основним завданням якого згідно із законом є формування повної, правдивої і неупередженої інформації про діяльність підприємства.

Зауважимо, що така ознака класифікації як грошовий потік по окремим господарським операціям, актуальний для великих підприємств, де є поділ на структурні одиниці, або центри відповідальності. Оскільки, управління в системі організаційно-господарської побудови підприємства, перш за все в рамках кожного сформованого центру відповідальності, забезпечить ефективне використання активів.

Для отримання більш повної інформації про механізм утворення і обігу грошових потоків пропонуємо наступну класифікацію грошових потоків:

– за ступенем управління (релевантний, стихійний, контрольований і неконтрольований грошові потоки);

– з урахуванням процесу діяльності (грошовий потік процесу виробництва, маркетингу, соціальної сфери, грошовий потік, який генерується в рамках розподілу чистого прибутку.

Релевантний грошовий потік формується під впливом відповідних управлінських рішень. Стихійний (нерелевантний) грошовий потік виникає незалежно від волі адміністрації, наприклад, нестача грошових коштів в касі, помилково зараховані на банківський рахунок суми та інше.

Контрольований грошовий потік може контролюватися управлінцем (наприклад, виплата заробітної плати, сплата податків). Неконтрольований грошовий потік не може контролюватися управлінцем (наприклад, погашення дебіторської заборгованості).

Грошовий потік процесу виробництва передбачає рух грошових коштів в процесі виробничої діяльності і направлений на розвиток виробництва і його матеріальної бази. грошовий потік маркетингу характеризується рухом коштів в процесі збуту продукції

Грошовий потік соціальної сфери – рух грошових коштів на здійснення соціальних і суспільних програм.

Грошовий потік, що генерується в рамках розподілу чистого прибутку спрямований на матеріальне стимулювання робітників, виплату дивідендів акціонерам, власникам і учасникам.

Таким чином, грошові кошти є одним із основних факторів здійснення господарської діяльності суб'єкта господарювання, і відповідно управління в частині своєчасного контролю за ними є невід'ємним елементом ефективної системи управління підприємством. Тому запропонована класифікація грошових коштів та грошових потоків підприємства дозволить розробити необхідну систему аналітичного обліку, відповідний контроль за даними якої сприятиме виявленню відхилень, зловживань та порушень, що забезпечить збереженість грошових цінностей підприємства.